

En udredning af disse forhold — som først nu ligger inden for mulighedernes grænse — er den nødvendige forudsætning for iværksættelsen af en rationel eksperimentel forskning, specielt vedrørende stoffernes psykologiske effekt.

2°. Cannabisprodukternes akutte indvirkning på de psykiske funktioner.

Det drejer sig her om experimental-psykologiske studier, dels under anvendelse af laboratoriemæssige metodikker med henblik på en objektiv beskrivelse af de perceptuelle, cognitive, motorisk og koordinatoriske funktionsændringer under *h.*-påvirkning — dels under anvendelse af den såkaldte fænomenologiske metode med henblik på en beskrivelse af de subjektive oplevelser under *h.*-påvirkning.

Ikke mindst i relation til det presserende spørgsmål: *h.*-rygning/førerbevis er sådanne eksperimentelle undersøgelser af vigtighed. De bør kombineres med studier over stofinteraktion, d. v. s. undersøgelser over kombinationseffekten af cannabisprodukter og andre stoffer, specielt alkohol.

3°. Den psykiske afhængighed af cannabis, altså spørgsmålet om vanedannelse i forbindelse med nydelse af *h.*

Som nævnt drejer det sig her på den ene side om at klarlægge, hvilke faktorer, knyttet til *h.*-nydelsen som sådan, der motiverer de pågældende for regelmæssig brug af stoffet i betragtelige doser, dels at klarlægge hvilke individuelle resp. sociale faktorer, der disponerer til vanemæssig brug af stoffet.

En klarlæggelse af disse forhold er den nødvendige forudsætning for iværksættelsen af rationelle modforanstaltninger.

4°. Overgangen fra nydelse af cannabis til misbrug af stærkere virkende stoffer.

Opgaven vil her være dels at klarlægge omfanget af en sådan udvikling, dels at belyse de individuelle og sociale faktorer, der disponerer til fænomenet.

3°. Langfristede forskningsmål.

Som nævnt må spørgsmålet om, hvorvidt længerevarende regelmæssig cannabis-indtagelse i sig selv medfører blivende psykiske resp. somatiske skadevirkninger, indtil nu anses for ubesvaret. Undersøgelser fra en

række asiatiske og afrikanske lande taler derfor, men som anført er meddelelserne vanskelige at vurdere.

Da et cannabis-problem af større omfang i den vestlige verden kun har bestået i en relativ kort årrække, har forskningen her ikke hidtil kunnet bidrage til spørgsmålets besvarelse. Det må forventes, at der endnu vil gå en rum tid, før dette helt afgørende problem er klarlagt.

Der er i det ovenstående ikke taget stilling til betimeligheden af, ved en eventuel ændring af narkotika-lovgivningen, at tillægge cannabisprodukterne en særstilling blandt de euforiserende, resp. hallucinogene stoffer — men blot anført visse præmisser til en konklusion, som andre må drage.

I korthed lader disse præmisser sig sammenligne i en konstatering af, at den foreliggende viden, såvel set ud fra et medicinsk som fra et psykologisk og socialt synspunkt, er nødtørftig og mangelfuld, og at en systematisk forskning inden for væsentlige områder af den samlede cannabisproblematik kun er i sin vorden. Det må forventes, at de kommende års forskning dels vil kunne give svar på en række hidtil åbne spørgsmål, hvoraf et udsnit er omtalt i herværende oversigt, dels vil tvinge os til at modificere visse dogmatiske forestillinger om problemet i sin helhed.

Som udtryk for et *synspunkt* — ikke baseret på empiri — skal slutteligt peges på tre ting:

For det første, at cannabisproblemet, således som det manifesterer sig i den vestlige verden i disse år, er intimt sammenvævet med og til dels båret frem af subkulturelle og individual- og socialfilosofiske strømninger, om hvis levedygtighed det forekommer altfor tidligt at spå.

For det andet, at cannabisproblemet fremdeles i det væsentlige er et storbyproblem, men at det må forekomme overmåde tvivlsomt, om dette fortsat vil gælde, i fald adgangen til stoffet gøres principielt lettere.

Og for det tredje og som det måske væsentligste: en eventuel „frigivelse“ eller legalisering må anses for uigenkaldelig; — uanset konsekvensernes mulige alvor vil vejen tilbage næppe være farbar.

September 1970.

Villars Lunn.